

Nieuwsbrief SR Updates - Nummer 12, 2014

Nummer 12, 2014

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2014:773](#) 01-04-2014

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2014:770](#) 01-04-2014

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2014:776](#) 01-04-2014

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2014:772](#) 01-04-2014

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2014:775](#) 01-04-2014

RECHTSPRAAK

Roekeloosheid – De verdachte beschikte niet over een rijbewijs, reed met een snelheid van ongeveer tweehonderd kilometer per uur over de snelweg, reed met een hoge snelheid van de afrit af en haalde de auto voor hem rechts in over de vluchtstrook. Deze omstandigheden zijn niet toereikend om te kunnen concluderen dat de verdachte roekeloos in de zin van artikel 6 WVV 1994 heeft gereden.

Het middel richt zich tegen het oordeel van het hof dat sprake is van schuld in de zin van roekeloosheid.

De Hoge Raad overweegt als volgt. Ingevolge bestendige rechtspraak kan in cassatie slechts worden onderzocht of de schuld aan een verkeersongeval in de zin van artikel 6 WVV 1994 uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid. Daarbij komt het aan op het geheel van de gedragingen van de verdachte, de aard en de ernst daarvan en de overige omstandigheden van het geval. Voorts verdient opmerking dat niet reeds uit de ernst van de gevolgen van verkeersgedrag dat in strijd is met één of meer wettelijke gedragsregels in het verkeer, kan worden afgeleid dat sprake is van schuld in vorenbedoelde zin.

Voor de schuldvorm ‘roekeloosheid’ geldt op zichzelf hetzelfde, zij het dat daarbij moet worden betrokken dat deze roekeloosheid in de wetsgeschiedenis als ‘de zwaarste vorm van het culpose delict’ wordt aangemerkt die tot onder meer een verdubbeling van het maximum van de op te leggen vrijheidsstraf heeft geleid. Mede met het oog op het strafverhogende effect van dit bestanddeel moeten daarom aan de vaststelling dat sprake is van roekeloosheid, dus de zwaarste vorm van schuld, bepaaldelijk eisen worden gesteld en dient de rechter in voorkomende gevallen daaraan in zijn motivering van de bewezenverklaring nadere aandacht te geven. Dat geldt ook in de gevallen waarin de roekeloosheid in de kern bestaat uit de in artikel 175 lid 3 WVV 1994 omschreven gedragingen, nu die gedragingen grond vormen voor een verdere verhoging van het ingevolge het tweede lid van dat artikel voor roekeloosheid geldende strafmaximum.

Het voorgaande brengt mee dat de vraag of in een concreet geval sprake is van roekeloosheid

in de zin van artikel 175 lid 2 WvW 1994 een beoordeling vergt van de specifieke omstandigheden van dat geval. Bij de toetsing in cassatie van beslissingen in concrete gevallen kan een rol spelen of de rechter zijn oordeel dat sprake is van roekeloosheid in de zin van artikel 175 lid 2 WvW 1994, heeft voorzien van een nadere motivering die recht doet aan het bijzondere karakter van roekeloosheid. Van roekeloosheid als zwaarste, aan opzet grenzende, schuldvorm zal immers slechts in uitzonderlijke gevallen sprake zijn. Daarbij verdient opmerking dat ‘roekeloosheid’ in de zin van de wet een specifieke betekenis heeft die niet noodzakelijkerwijs samenvalt met wat in het normale spraakgebruik onder ‘roekeloos’ – in de betekenis van ‘onberaden’ – wordt verstaan.

Om tot het oordeel te kunnen komen dat in een concreet geval sprake is van roekeloosheid in de zin van artikel 175 lid 2 WvW 1994, zal de rechter zodanige feiten en omstandigheden moeten vaststellen dat daaruit is af te leiden dat door de buitengewoon onvoorzichtige gedraging van de verdachte een zeer ernstig gevaar in het leven is geroepen, alsmede dat de verdachte zich daarvan bewust was, althans had moeten zijn (vgl. HR 15 oktober 2013, ECLI:NL:HR:2013:960, NJ 2014/25).

In het licht van het voorafgaande schiet de bewijsvoering van het hof tekort. De door het hof in het bijzonder in aanmerking genomen omstandigheden – kort gezegd dat door de verdachte die niet beschikte over een rijbewijs is gereden met een snelheid van ongeveer tweehonderd kilometer per uur en dat de verdachte met hoge snelheid een afrit is opgereden en daar over de vluchtstrook een voor hem rijdende auto rechts heeft ingehaald – zouden toereikend kunnen zijn voor het oordeel dat de verdachte, zoals eveneens is tenlastegelegd, ‘zeer, althans aanmerkelijk, onvoorzichtig en/of onoplettend’ heeft gereden, maar zij zijn niet zonder meer toereikend voor het oordeel van het hof dat de verdachte ‘roekeloos’ in de zin van artikel 6 WvW 1994 in verbinding met artikel 175 WvW 1994 heeft gereden.

Het middel slaagt.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ten aanzien van het onder 1 tenlastegelegde en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Arnhem, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-04-2014

ECLI: ECLI:NL:HR:2014:773

Zaaknummer: 13/02564

Wetsartikelen: 6 WVV 1994 en 175 WVV 1994

RECHTSPRAAK

Bedreiging – De bewezenverklaring is niet toereikend gemotiveerd. Uit de gebezigde bewijsmiddelen kan niet zonder meer worden afgeleid dat de bedreiging door de verdachte in de gegeven omstandigheden van dien aard was dat bij [betrokkene] in redelijkheid de vrees kon ontstaan dat hij het leven zou kunnen verliezen.

Het middel klaagt onder meer dat de bewezenverklaring onder 1 onvoldoende met redenen is omkleed, nu uit de door het hof gebezigde bewijsmiddelen niet zonder meer kan volgen dat de verdachte J. [betrokkene] heeft bedreigd met enig misdrijf tegen het leven gericht.

De Hoge Raad overweegt als volgt. Voor een veroordeling ter zake van bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht is in een geval als het onderhavige vereist dat de bedreiging van dien aard is en onder zodanige omstandigheden is geschied dat bij de bedreigde in redelijkheid de vrees kon ontstaan dat hij het leven zou kunnen verliezen (vgl. HR 7 juni 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT3659, NJ 2005/448).

De bewezenverklaring is niet toereikend gemotiveerd, nu uit de gebezigde bewijsmiddelen niet zonder meer kan worden afgeleid dat de bedreiging door de verdachte in de gegeven omstandigheden van dien aard was dat bij [betrokkene] in redelijkheid de vrees kon ontstaan dat hij het leven zou kunnen verliezen.

Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ter zake van het onder 1 tenlastegelegde en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Arnhem, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-04-2014

ECLI: ECLI:NL:HR:2014:775

Zaaknummer: 13/01851

Wetsartikelen: 285 Sr

RECHTSPRAAK

Originaire rechtsmacht – Verdachte heeft zich schuldig gemaakt aan een feit in het buitenland dat door de Nederlandse strafwet als een misdrijf wordt gezien. Op grond van artikel 5 lid 1 sub 2 Sr is dan sprake van originele rechtsmacht en de verdachte valt daardoor onder het Nederlandse Wetboek van Strafrecht. De vaststelling van het hof getuigt daardoor niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Het middel klaagt naar de kern genomen dat het hof ten aanzien van het onder 1 tenlastegelegde ten onrechte originele rechtsmacht heeft aangenomen.

De Hoge Raad overweegt als volgt. Op grond van artikel 96 van het Surinaamse Wetboek van Strafrecht vervalt het recht tot strafvordering door verjaring in 12 jaar voor de misdrijven waarop tijdelijke gevangenisstraf van meer dan 3 jaar is gesteld, waaronder doodslag. Nu tussen het moment van veroordeling van de verdachte in Paramaribo, te weten 24 maart 1994, en het moment waarop de Surinaamse autoriteiten het verzoek hebben gedaan aan Nederland om de strafvervolgning over te nemen, te weten 12 december 2007, meer dan 12 jaar zijn verstreken, zou het recht tot strafvordering ten aanzien van de doodslag ten tijde van de overname naar Surinaams recht zijn verjaard. Strafvervolgning op grond van artikel 552y lid 1 onder c van het Wetboek van Strafvordering zou dan niet meer mogelijk zijn geweest en Nederland zou op die grond dus ook geen van het Surinaamse recht afgeleide rechtsmacht hebben, zoals bedoeld in artikel 4a van het Wetboek van Strafrecht. Dit zou ertoe moeten leiden – aldus de raadsman – dat het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk dient te worden verklaard in de vervolging ter zake van de thans meer subsidiair ten laste gelegde doodslag. Indien het hof van oordeel is dat in plaats van afgeleide rechtsmacht sprake is van originele rechtsmacht, is de raadsman van mening dat dit een inbreuk oplevert op de beginselen van de behoorlijke strafrechtspleging, als gevolg waarvan het Openbaar Ministerie alsnog niet-ontvankelijk dient te worden verklaard.

Het hof overweegt hieromtrent als volgt.

Nu de verdachte een Nederlander is die ervan wordt verdacht dat hij zich in het buitenland

heeft schuldig gemaakt aan een feit dat door de Nederlandse strafwet als misdrijf wordt beschouwd en waarop door de wet van het land waar het feit is begaan straf is gesteld, heeft Nederland op grond van artikel 5 lid 1 onder 2 van het Wetboek van Strafrecht (originair) rechtsmacht. Dat de Nederlandse autoriteiten aanvankelijk het plan hadden om de strafvervolgning van Suriname over te nemen en daartoe de procedure als bedoeld in artikel 552x e.v. van het Wetboek van Strafvordering hebben gevolgd, vormt hiervoor geen beletsel. Nederland had en heeft zelfstandig rechtsmacht en kon derhalve zelfstandig tot strafvervolgning van de verdachte overgaan.

De overeenkomst tussen Suriname en Nederland betreffende uitlevering en rechtshulp in strafzaken noch het daarop betrekking hebbende protocol voorziet in een bepaling die het mogelijk maakt dat een op het tijdstip van ontvangst van het verzoek tot overname van strafvervolgning ingetreden vervolgingsverjaring aan de kant van de verzoekende staat als exceptie kan worden ingeroepen wanneer de ontvangende staat zelf originair rechtsmacht heeft. Gelet op het voorgaande is niet relevant of sprake is van verjaring van de tenlastegelegde doodslag naar Surinaams recht. Naar Nederlands recht is dit onderdeel van de tenlastelegging in ieder geval niet verjaard. Voorts valt niet in te zien dat het aannemen van originair rechtsmacht in de onderhavige zaak strijd zou opleveren met de beginselen van een behoorlijke strafrechtspleging, zoals de raadsman heeft aangevoerd. De omstandigheid dat een deel van het dossier bij een brand in 2001 in Suriname verloren is gegaan is betreurenswaardig, doch kan niet aan het Openbaar Ministerie worden verweten. Overigens is niet aannemelijk geworden dat hierbij belangrijk belastend en/of ontlastend materiaal is verbrand. Voorts hebben de verdachte en de verdediging in eerste aanleg alle gelegenheid gekregen om hun argumenten en verweren naar voren te brengen. Het hof is dan ook van oordeel dat het verweer tot niet-ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie in de vervolging dient te worden verworpen.

Artikel 5 lid 1 aanhef en onder 2°, Sr luidt:

‘De Nederlandse strafwet is toepasselijk op de Nederlander die zich buiten Nederland schuldig maakt:

(...)

2° aan een feit hetwelk door de Nederlandse strafwet als misdrijf wordt beschouwd en waarop door de wet van het land waar het begaan is, straf is gesteld.’

In de tenlastelegging onder 1 zijn feiten omschreven die door de Nederlandse strafwet als misdrijf worden beschouwd. Bij de stukken van het geding bevinden zich de met artikel 289, 288 en 287 Sr corresponderende strafbepalingen van het Surinaamse Wetboek van Strafrecht.

Gelet hierop en in aanmerking genomen de vaststelling van het hof dat de verdachte de Nederlandse nationaliteit heeft, getuigt het oordeel van het hof dat te dezen sprake is van op artikel 5 lid 1 aanhef en onder 2°, Sr gebaseerde originele rechtsmacht, niet van een onjuiste rechtsopvatting. Het middel faalt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-04-2014

ECLI: ECLI:NL:HR:2014:772

Zaaknummer: 12/05920

Wetsartikelen: 5 lid 1 Sr, 289 Sr, 288 Sr en 287 Sr

RECHTSPRAAK

Salduz – Het oordeel van het hof houdt in dat de verdachte geen gebruik heeft willen maken van bijstand door een advocaat bij het verhoor, nadat hem eerder was verteld dat hij daar wel recht op heeft. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk. Op de vraag (opgeworpen door de A-G) of er nog langer van kan worden uitgegaan dat de verdachte niet het recht heeft zich tijdens zijn verhoor te laten bijstaan door de raadsman antwoordt de Hoge Raad met enkele beschouwende opmerkingen over de inhoud en reikwijdte van het recht op ‘verhoorbijstand’. De Hoge Raad concludeert dat de invoering van de vereiste wettelijke regeling van de verhoorbijstand door de wetgever ter hand moet worden genomen en dat niet kan worden uitgesloten dat het uitblijven van een wettelijke regeling tot een andere afweging zal leiden bij de beoordeling van de toekomstige gevallen.

Het middel klaagt dat het hof de verklaring die de verdachte tegenover de Koninklijke Marechaussee heeft afgelegd zonder dat hij voorafgaand aan het verhoor in de gelegenheid was gesteld een advocaat te raadplegen, bij de bewijsvoering heeft betrokken.

De Hoge Raad overweegt als volgt. Uit de stukken van het geding blijkt niet dat aan het hof de klacht is voorgelegd dat de aangehouden verdachte vóór de aanvang van het eerste verhoor door de Koninklijke Marechaussee niet is geweest op zijn recht een advocaat te raadplegen en dat hem binnen de grenzen van het redelijke niet de gelegenheid is geboden dat recht te verwezenlijken. Zoals ook in de toelichting op het middel wordt geconstateerd is door de verdediging ten overstaan van het hof ‘niet betoogd dat sprake was van een Salduzschending die op grond van vaste jurisprudentie diende te leiden tot bewijsuitsluiting’. Zo een verweer zou ook niet voor het eerst in cassatie kunnen worden gevoerd (vgl. HR 30 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH3081, NJ 2009/350, r.o. 3.2). Voor zover het middel klaagt dat het hof de desbetreffende verklaring van de verdachte in strijd met in de bedoelde Salduz-rechtspraak van de Hoge Raad gegeven voorschriften voor het bewijs heeft gebezigd, stuit het op het

voorgaande af.

Ook voor het overige kan het middel niet tot cassatie leiden. Het in 2.3.4 weergegeven oordeel van het hof komt erop neer dat de verdachte geen gebruik heeft willen maken van bijstand van een advocaat bij het verhoor door de Koninklijke Marechaussee, nadat hem eerder was medegedeeld dat hij daarop recht had. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook niet onbegrijpelijk en behoefde, mede gelet op hetgeen door de verdediging was aangevoerd, geen nadere motivering.

In haar conclusie stelt de advocaat-generaal de vraag aan de orde of nog langer ervan kan worden uitgegaan dat de verdachte niet het recht heeft zich tijdens zijn verhoor door de politie te laten bijstaan door een raadsman. De advocaat-generaal beantwoordt deze vraag ontkennend en leidt dit recht op 'verhoorbijstand' af uit recente rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), in het bijzonder uit de uitspraak van het EHRM van 24 oktober 2013, nrs. 62880/11, 62892/11 en 62899/11 (Navone e.a. tegen Monaco), alsmede uit de recente Richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU 2013, L 294).

Met betrekking tot deze richtlijn is van belang dat in artikel 15 daarvan is bepaald dat de implementatietermijn loopt tot 27 november 2016. Dat brengt mee dat tot die datum geen rechtstreeks werkende rechten of verplichtingen aan de inhoud van die richtlijn kunnen worden ontleend. Reeds uit het stellen van die termijn blijkt voorts dat de Europese regelgever aanvaardt dat zich de situatie kan voordoen dat de wetgeving van een lidstaat op dit moment nog niet voldoet aan de door de richtlijn gestelde eisen.

De Hoge Raad constateert dat dit laatste met betrekking tot 'verhoorbijstand' in Nederland het geval is, nu een op de bepalingen van de richtlijn toegesneden wettelijke regeling daarvan vooralsnog ontbreekt. Het opstellen van zo een algemene regeling van de rechtsbijstand met betrekking tot het verhoor van de verdachte door de politie gaat – mede gelet op de beleidsmatige, organisatorische en financiële aspecten – de rechtsvormende taak van de Hoge Raad te buiten (vgl. HR 30 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH3079, NJ 2009/349). Dat het EHRM inmiddels in een aantal concrete gevallen heeft beslist dat het ontbreken van rechtsbijstand met betrekking tot het verhoor van de verdachte door de politie onder omstandigheden als een schending van artikel 6 lid 3 onder c EVRM in verbinding met artikel 6 lid 1 EVRM moet worden aangemerkt, leidt niet ertoe dat het maken van de vereiste beleidsmatige, organisatorische en financiële keuzes – en aldus het opstellen van een

algemene regeling – thans wel binnen het bereik van de rechtsvormende taak van de Hoge Raad is gekomen. In dat verband is voorts van belang dat uit die door het EHRM beoordeelde gevallen niet zonder meer algemene conclusies kunnen worden getrokken met betrekking tot de reikwijdte van het recht op ‘verhoorbijstand’ en de consequenties die aan schending van dat recht – beoordeeld tegen de achtergrond van de procedure in zijn geheel – moeten worden verbonden.

Het ligt dus op de weg van de wetgever de invoering van de vereiste wettelijke regeling van de ‘verhoorbijstand’ met voortvarendheid ter hand te nemen. Overigens kan niet worden uitgesloten dat het uitblijven van een wettelijke regeling te eniger tijd tot een andere afweging zal leiden bij de beoordeling van toekomstige gevallen waarin vragen naar de inhoud en de reikwijdte van het recht op ‘verhoorbijstand’ aan de Hoge Raad worden voorgelegd.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-04-2014

ECLI: ECLI:NL:HR:2014:770

Zaaknummer: 11/03714

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Vervangende hechtenis – De last tot tenuitvoerlegging van een taakstraf van 30 uren ter vervanging van de hechtenis van 14 dagen levert geen strijdigheid op met artikel 22d lid 3 Sr, noch met artikel 14g lid 1 en 2 Sr. De bevolen vervangende hechtenis is wel strijdig met deze bepalingen. De wet voorziet niet in de mogelijkheid dat de rechter zal gelasten dat een vrijheidsstraf zal worden tenuitvoergelegd die van langere duur is dan de niet-tenuitvoergelegde straf. Een redelijke wetsuitleg brengt mee dat het de rechter evenmin vrijstaat om een vervangende hechtenis op te leggen die de duur van de niet-tenuitvoergelegde vrijheidsstraf overstijgt.

Het middel klaagt dat het hof ten onrechte de vordering van het Openbaar Ministerie tot tenuitvoerlegging van de aan de verdachte voorwaardelijk opgelegde gevangenisstraf van twee weken heeft toegewezen in die zin dat tenuitvoerlegging is gelast van een taakstraf van dertig uren, subsidiair vijftien dagen hechtenis.

De Hoge Raad overweegt als volgt. In aanmerking genomen dat het ingevolge artikel 22d lid 3 Sr niet mogelijk is om per twee uren taakstraf meer dan één dag vervangende hechtenis op te leggen, maar wel minder, levert de last tot tenuitvoerlegging van een taakstraf van dertig uren ter vervanging van de hechtenis van veertien dagen geen strijdigheid op met artikel 22d lid 3 Sr noch met artikel 14g lid 1 en 2 Sr.

Dit geldt evenwel niet voor de bevolen vervangende hechtenis. Ingevolge artikel 14g lid 1 Sr kan de rechter gelasten dat de niet-tenuitvoergelegde vrijheidsstraf alsnog geheel of gedeeltelijk zal worden tenuitvoergelegd. De wet voorziet niet in de mogelijkheid dat de rechter zal gelasten dat een vrijheidsstraf zal worden tenuitvoergelegd die van langere duur is dan de niet-tenuitvoergelegde straf. Een redelijke wetsuitleg brengt mee dat het de rechter evenmin vrijstaat om een vervangende hechtenis op te leggen die de duur van de niet-tenuitvoergelegde vrijheidsstraf overstijgt.

Uit het vorenoverwogene volgt dat het middel voor zover het klaagt over de vervangende hechtenis terecht is voorgesteld. De Hoge Raad zal zelf de duur van de vervangende hechtenis aldus verminderen dat deze veertien dagen belooft.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak, maar uitsluitend wat betreft de duur van de bij de aan de verdachte opgelegde taakstraf bevolen vervangende hechtenis, beveelt dat de vervangende hechtenis veertien dagen belooft en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-04-2014

ECLI: ECLI:NL:HR:2014:776

Zaaknummer: 13/01762

Wetsartikelen: 22d Sr en 14g lid 1 en 2 Sr